

De waarde van
de sociaal psychiatrisch
verpleegkundige

POSITION PAPER

1 januari 2023

v&vn

Sociaal Psychiatrisch
Verpleegkundigen

Aanleiding

De sociaal psychiatrisch verpleegkundige (SPV) bestaat meer dan 40 jaar. In oorsprong was de SPV primair in de geestelijke gezondheidszorg te vinden, inmiddels bewijst ze haar waarde breed in de maatschappij.

Met deze position paper beschrijven we kort en krachtig wat deze waarde is. Deze is voor cliënten en directe collega's helder, maar voor degenen die verder van de dagelijkse praktijk staan, zoals managers, bestuurders en beleidsmakers, is niet altijd duidelijk wat de SPV doet en kan. De SPV is nog vaak een onzichtbare kracht, die zijn of haar werk doet en zich weinig profileert. Een betere zichtbaarheid helpt om het potentieel van de SPV nog beter in te zetten voor een goede en toegankelijke zorg en ondersteuning. Daar moet deze positonpaper aan bijdragen.

Ontwikkelingen in vraag naar zorg en ondersteuning

De samenleving is steeds ingewikkelder en stelt hoge eisen aan mensen waardoor problemen zich opstapelen en mensen toenemende mentale druk kunnen ervaren. Maar denk hierbij ook aan de vergrijzende samenleving met toenemende kwetsbaarheid als gevolg, de verschuiving van zorg van instellingen naar eigen woonomgeving en het meer centraal staan van veerkracht en eigen regie van de zorgvrager. De problemen doen zich voor in alle levensdomeinen. Te denken valt aan schulden, relaties, werk of zingeving. Mentale druk kan uitgroeien tot psychische klachten en aandoeningen met gevolgen voor het welzijn en de kwaliteit van leven.

De vraag naar zorg en ondersteuning neemt toe. Zo ook de uitdagingen. Dit vertaalt zich bijvoorbeeld in wachtlijsten in geestelijke gezondheidszorg (GGZ). Mensen vallen tussen wal en schip en ontvangen niet altijd of laat de zorg en ondersteuning die nodig is. Het ontbreekt nu vaak aan hulp in de vorm van goede begeleiding en ondersteuning en het leren omgaan met problemen.

Kenmerken van de specialisatie

De SPV is opgeleid als verpleegkundige en heeft daarna een specialistische vervolgopleiding gevolgd. De SPV heeft doorgaans een coördinerende rol in de behandeling en begeleiding samen met andere disciplines en vult als bruggenbouwer de expertise van de arts en verpleegkundige aan.

De SPV richt zich op preventie, kortdurende of acute zorgvragen en op langer durende zorgvragen. Hij of zij is goed inzetbaar bij een complexe gecombineerde zorgvraag (psychisch, somatisch, sociaal, maatschappelijk). De SPV werkt systeemgericht, handelt zelfstandig en kan beslissingen nemen die van cruciaal belang zijn.

De SPV is specialist in het overzien en de-escaleren van crisissituaties. De SPV draagt bij aan het voorkomen van suïcidaal gedrag, houdt kwetsbare burgers binnenboord en biedt outreachende zorg aan mensen met ernstige psychische aandoeningen. De SPV maakt een vertaalslag van de behandeling naar de persoonlijke situatie en context van de cliënt.

Staat dicht bij de cliënt

De SPV onderscheidt zich van andere beroepsbeoefenaren in de mate van contact en nabijheid. De SPV is erop gericht om echt in contact te komen met de cliënt, ook als dat moeilijk is. De SPV staat naast- en gaat uit van de leefwereld van de cliënt en weet wat er speelt. De SPV kan in een korte tijd een inschatting maken van de problematiek. Daarbij betreft zij of hij alle aspecten (integraal) van het leven van de cliënt, zoals de sociaal economische context en het cliëntsysteem.

De SPV heeft begrip voor de complexiteit van de situatie waarin mensen leven en werkt samen met familie en zorgverleners bij de ondersteuning van het herstel. Daarbij is de SPV gericht op destigmatisering, demedicalisering en normalisering.

Samenwerking met collega's in andere disciplines

De SPV werkt zowel autonoom als in teamverband. In multidisciplinaire teams brengt de SPV bij uitstek het brede perspectief van de cliënt in. Doordat de SPV de sociale context en de leefomgeving van de cliënt goed kent, heeft hij of zij een belangrijke consultfunctie voor collega's. De SPV is daarbij vaak de "vertaler" en "bruggebouwer" tussen cliënt en diverse disciplines en externe partijen in verschillende domeinen. De SPV is pragmatisch, handelingsgericht, goed in staat om 'out of de box' te denken en is creatief in het vinden van wegen en oplossingen. Vanuit deze competenties is de SPV uitstekend in staat om de rol van coördinerend regiebehandelaar te vervullen.

Verschillende contexten en domein overstijgend

De SPV heeft een brede basis en is inzetbaar in verschillende sectoren en contexten. De SPV is goed in het vinden van aansluiting binnen de zorgketen. De SPV verleent zorg en ondersteuning bijvoorbeeld bij de huisarts, in de wijk, in eigen praktijken, in de openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) en in de basis – en gespecialiseerde GGZ (inclusief verslaving)-, justitiële instellingen en in het sociale domein. Daarbij ontstaan ook nieuwe vormen van zorg, zoals SPV-en die buiten kantooruren voor huisartsenpraktijken GGZ spoedzorg leveren, de SPV-en binnen het verpleeghuis en in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking en de SPV-en die bij de ambulancedienst worden ingezet en die in nauwe samenwerking met de politie samenwerken door hulp te verlenen aan verwarde personen. Uit evaluaties blijkt de SPV in deze contexten een zeer gewaardeerde aanvulling.

Toekomst van de sociaal psychiatrisch verpleegkundige

De samenleving heeft veel baat bij de sociaal psychiatrisch verpleegkundige. Voor een effectieve inzet van de SPV is het belangrijk dat degenen die besluiten nemen, beleid en kaders bepalen, managen, sturen en samenwerken zich verdiepen in de veelzijdigheid van de SPV. Bestuurder, beleidsmaker, manager, volksvertegenwoordiger: ga in gesprek, loop een keer een dag mee en kijk wat de SPV kan betekenen en nodig heeft om haar of zijn werk goed te doen. Geef de SPV ruimte om goede zorg te verlenen.

Een meer uitgebreide beschrijving van de kern van de specialisatie en de competenties van de SPV staat in het expertisegebied sociaal psychiatrisch verpleegkundige.

[< Klik hier voor het expertisegebied SPV 2023 >](#)

